ԾԱՂԻԿ

ԱԶԱՏ ՄԱՄՈՒԼ ԱԶԱՏ ԲԵՄ

Չհրատարակուած ձեռագիրները եւ կը վերադարձուին, երբ խրմպզլաբանական են։

Թիւ 5 — ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՐԳԻԾԱԿԱՆ ՁԱՒԵՇՏԱԹԵՐԹ — 10 ՓԱՐԱ

Հասցէ՝ Ղալաթիա, Գուրչունլու խան թիւ 7 — 29 ՅՈՒԼԻՍ 1908 ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ — زاغيك غزتەسى درعليەده غلطەده قورشونلى خاننده نومرو ٧

Արտօնատէր Ա. ՍԱՂԱՆԵԱՆ — Խմբագիրներ ԵՐՈՒԱՆԴ ԹՕԼԱՑԵԱՆ (ԿԱՎՌՕՇ) ★ ԳՐԻԳՈՐ ԹՈՐՈՍԵԱՆ (ԲԱՆԱԳՈՂ ԼՌՈՒԹԻՒՆԵԱՆ) — Տնօրէն Ռ. ՍԱՂԱՆԵԱՆ

ԷՆԹԷՐՎԻՈՒ

ՄԷՄՏՈՒՀԻ, ԹԱՀՍԻՆԻ ԵՒ ԲԱՄԻԻ ՀԵՏ

(ՀԱՐՑԱՔՆՆՈՒԹԵՆԷՆ ՍՈՒԱՋ)

Ներս կը մտնեմ. այս անգամ ո՛չ այնպէս ինչպէս տարին մէկ քանի անգամ ծակը թխեցին զիս՝ Տօքթ. Տաղաւարեանի փախուստին մասին տեղեկութիւններ քաղելու համար։

Այս անգամ, իբրեւ լրագրող, էնթէրվիու մը պիտի ընէի կայս. պալատին աւագակապետ Թահսինը, ծովային նախարար գող Բամին և ներքին գործոց նախարար այդ հայակեր (տե՛ս Բիւզանդիոնի բառարանը) կամ հայատեաց Մէմտուհը։

Ներսը երեքը մէկ գլխիկոր, Բաղասմու հռչակաւոր աւանակին պէս կը մտածեն. իրենց մարմինը, այդ իւղերու զանգուածները գլխերը մեծ յարձակումի մը ենթարկուած են փայտոջիլներու կողմէ։ Մեծ խանդավառութիւն մը կը տիրէ բանտի... մուկերուն մէջ, որոնք Հայերու և Ժէօն Թիւրքերու նիհար մարմինը կրծելով հոգինին եկած էր։

Ներս մտած միջոցիս երեք աւաղակները քով քովի եկած՝ հաւասարութիւն և արդարութիւն կը քարոզեն... մուկերու բանակին, որոնք սակայն միշտ կը յարձակին անոնց եղլը սրունքներուն վրայ։

Երբ զիս կը տեսնեն, ամէնքը մէկ գլուխնին վեր կ'առնեն և օգնութիւն կը խնդրեն ինձմէ։ Վայրկեան մը կը խնդրեմ մուկերէն որ հեռանան եւ մուկերը ասոր վրայ խորհրդակցութիւն մը կատարելով առժամարար կը քաշուին։

Նախ Թահսինի կը մօտենամ.

—Դուք Թահսին փաշան չէ՞ք, նախկին չարիքներուն մեծագոյն պատճառը, հռչակաւոր կաշառակերը, Օրմանեանի մը տերիմը.

—Այո՛... սակայն.

—Դո՛ւք չէ՞ք որ ծովուն տակը կը ղրկեիք Թուրքերն ու Հայերը.

—Այո՛...

—Քանի՞ միլիոն գողցաք կառավարութենէն.

—Լաւ մը չեմ դիտեր հաշիւը. սակայն երեք միլիոն մը կայ.

—Ի՞նչ կը յուսաք որ ըլլայ ձեր վախճանը.

—Ֆէհիմ փաշայի տառոսին պիտի դանք։

Թահսին փաշա յանկարծ ճիչ մը կ'արձակէ. խոշոր մուկ մը իր աղդրին մօտ մէկ կտորը դողնալով փախած էր։

Կը դառնամ ներքին գործոց նախարար Մէմտուհի, և,

—Բարձրապատիւ Տէր, դո՞հ էք ձեր այս չքեղ բնակավայրէն.

—Ես նախարար եմ. ես աւագանի եմ և իրաւունք չունիք զիս ծաղրելու.

—Ո՛հ ոչ, բարձրապատիւ տէր, ըսել կ'ուզէի թէ ընդունելութիւնը ի՞նչպէս եղաւ. արժանավայե՞լ էր.

—Ընդհակառակը. պարզ գողի մը պէս փոլիսներով հոս առաջնորդեցին և փակեցին.

—Ճի՛շտ է, դուք պարզ գող մը չէ՛ք, այլ նշանաւոր աւազակ մըն էք. դուք դեռ Սահմանադրութիւնը հռչակուելէն ետքն ալ երկդիմի հեռագիրներ ղրկեցիք գաւառները և տակաւին հայ բանտարկեալները ազատ արձակուած չեն. դո՛ւք կաշառակերութեան մարմնացումն էք... դուք վերջապէս հայերը ջարդելու գործին մէջ նշանաւոր դեր մը խաղացիք... ձեր արհեստը ի՞նչ էր առաջ.

—Լուսդուս պոյաճուիթիւն.

—Ո՞ւր տեղացի էք.

—Խասթանպոլուցի։

—Սահմանադրութեան տեւականութեանը մասին ի՞նչ դաղափար ունիք.

—Հիմայ այլեւս համոզուած եմ որ սահմանադրութիւնը վերջնական է...քանի որ մենք ծակը թխմուած ենք, փոխանակ Հայերուն։

Ամէն.

Կը դառնամ Հասան Բամի փաշային որ մատներուն վրայ հաշիւ մը կ'ընէ.

Տղրուկները ո՞ւր կը փակին։
Պատրիարքարանի դրան։

Արիս Ֆէսճեան Պատրիարքարանի դրան սրսիր սրսիր փակած՝ կը պոռայ.
—Հոգիս կ'ելլայ, բայց մարմինս ասկէ դուրս չելլար։

—Ի՞նչպէս ձերբակալեցին ձեզ, կը հարցնեմ.

Ընդոստ քունէն ելլողի մը պէս վեր կը ցատկէ և մոլորուն նայուածքով.

—Հայու մը պէս. թաղին խմամը, մըխթարը և պէքճին՝ պաշտօնեաներու հետ եկան և ձերբակալեցին զիս.

—Ի՞նչ ըրիք այն ատեն.

—Ինդրեցի որ գոնէ հոգ տանին որպէս զի Ժողովուրդը «եուհայ» ի չը բռնէ և չը թքնեն երեսս.

—Ի՞նչու...

—Որովհետեւ ես փաշա եմ.

—Ալ փարա չըներ այդ բանը, հիմայ հաւասարութիւն կայ.

Ու լսեցի որ մութին մէջ ակռաները կը կճրատցնէր՝ գառագեղի մէջ բանտարկուած գաղանի մը պէս.

—Քանի՞ տարի է որ պաշտօն կը վարէք։

—Տարի մը.

—Տարի՞ մը։

—Այո.

—Որչա՞փ է ձեր հարստութիւնը. ճի՞շտ է որ 100000 ոսկի հնչուն դրամ, 60000 ոսկիի Գուէտի Յոհնսիէ և 100000 ոսկիի չէք՞ մը գտնուած է ձեր տունը և 80000 ոսկինոց մէկ քանի կալուածներ ունիք եղեր.

—Ա՜ մէկ մասն է դեռ. հազարաւոր ոսկիներու կաշառքներ կան դորս մէկ քանի օրէն պիտի առնէի, բայց աւա՜ղ...

—Ըսել է մէկ տարուան մէջ մօտաւորապէս միլոն մը գողցած էք. եւ եթէ, Տէր մի՛ արասցէ, քանի մը տարի ևս պաշտօն վարէիք...

—Բառնէկին կ'անցնէի...

Ծովային նախարարը, այս ծովու գաղանը, յանկարծ ոռնում մը արձակեց, որովհետեւ մուկերը համբերութիւننին հատած՝ յարձակումի նշանը տուած եւ չորս կողմէն պաշարած էին երեք աւաղակները, որոնք դալկահար դէմքով, պատռտած հագուստներով և բանտին՝ շապկը ջուրը խմելով փորհարութեան ենթարկուած ... վրաս յարձակիլ կը փորձէին՝ երբ յանկարծակի վանդակներէն դուրս նետեցի ինքզինքս ու չունչս առի Ծաղիկի խմբագրատունը... որ պալատ մըն է այդ բանտին քով։

ԴԱՐԴՈՒՐԱԼԻ.

ԼՈՒԾՈՂԱԿԱՆ ՊԷՏՔ Է ՏԱԼ ԱՄԷՆ ԱՆՈՆՑ ՈՐ...

Ազգային կարգ մը պաշտօնեաներ այս օրերս ծանր հիւանդ են։ Յուլիս 11ին որոշուեցաւ խորհրդակցութիւն մը կատարել և բժիշկներ բացարձակապէս յայտարարեցին թէ ատոնց բիւրակաթիվ պէտք է տալ, որպէս զի նախ կերածնին դուրս տան։

Հետեւաբար որոշուեցաւ լուծողականներ տալ՝

Օրմանեանին՝ որպէս զի փսխէ Նպաստից Սնտուկին և Սովելոց համար եկած դրամները։

Բարգէն վարդապետին՝ նախ Մուշի 160 ոսկին և յետոյ Դպրեվանքէն վանն ի վերուստ ըրածները դուրս հանելու համար։

Որոշուեցաւ զօրաւոր լուծողական մը տալ Մանկունի Սրբազանին, որուն ազիքներուն խորերը մտած են Էջմիածնի և Երուսաղէմի մանէթներն ու ոսկիները։

Կ-Պատրիարքարանի գանձապահ Աբիկեան վարդապետին, որուն փորը ոսկիի հանքի մը պէս կարելի է շահագործել տալ ընկերութեան մը։

Տիգրան Տէր Ներսէսեանին, որ բնականաբար դուրս պիտի տայ Տարագրելոց հաշիւները։

Յակոբ Պոյաճեանին կէս օխա հինտ եաղի. այլապէս դուրս չելլեր Հայ բողոքականներէ կերած կաշառքները։

Մինրան Զօպանեանին՝ Ազգ. Պատրիարքարանէ ըրած խրվրտ-զրվրտները երեւան հանելու համար։

Արիս Ֆէսճեանին՝ Երուսաղէմի վանքէն իրեն իբրեւ ղրշվաք տրուած հարիւրաւոր դրամները ո՞ւր պահած ըլլալը երեւան հանելու համար։

Վանքեան Սրբազանին՝ Խասգիւղցի աղքատներուն ոսկիները կոկորդէն անաղարտ դուրս հանելու համար։

Գրիգոր Մարգարեանին՝ թոչակներէն մնացած խոշոր գումարները ազիքներուն մէջ չհիննալու համար։

Եզնիկ Վրդ. Պապաեանին՝ Ինկիլիզթուզիով խառն հինտ եաղի, որպէս զի լաւ մը պարպուի փորը, ուր ամէն աչքէ հեռու պահուած են Տրապիզոնի կեղեքեալ խեղճ ժողովուրդին փարաները։

Թահսին, Ղալիպ, Մէմտուհ, Բէյիտ, Հ. Բամի, Իզզէթ, Նէճիպ, Սէլիմ, Բիզա փաշաներու, Մէհմէտ Ալիի, Շէֆիգ փաշայի՝ որոնք եթէ մէկ մը փսխել սկսին, միլիոններ պիտի փսխեն։

Զօրաւոր բիւրակաթիվ մը բոլոր լրտեսներուն, որոնց փորը և Հայերուն գրպանը միշտ իրարու հետ կը չփոթուէին։

Գումգարուի աղքատախնամին նախկին գործակատար Նիկողոս աղայի, որ 50—60 ոսկի անցուց կոկորդը և քանի մը չարաթ անցնելէն վերջ շուկային մէջ խանութ մը բացաւ... պատուաւորապէս։

Բիւրակաթիվ տալու է վերջապէս Բերայի եկեղեցիին անանուն պաշտօնեայ Տիար Գ. Պարտիզպանեանի և ուշադրութիւն ընելու է որ եթէ առաջինը չներգործէ, քիչ մը աւելի զօրաւորը տրուի։

Բիւրակաթիվ տալու է Անատոլի երկաթուղիի տնօրէններուն։

Լուծողական մը տալու է Հիւանդանոցի տնօրէնին։

Լուծողական տալու է Մագսուտ Խիւտավէրտեանին և քիչ մը չո՛ւտ։

Լուծողական տալու է Դատաստանական Խորհուրդին մէկ քանի անդամներուն։

Լուծողական տալու է բոլոր գոյն չունեցողներուն, որպէս զի դուրս տան իրենց գոյնը։

Վերջապէ՜ս ամենասաստիկ զօրութիւնով և վայրկենական ներգործող լուծողական մը տալու է... այն պանքային, որուն դրամարկղերուն մէջ ի պահ դրուած է Օրմանեանի անձնական հսկայ հարստութիւնը։

ՀԻՒՆԵՍԱՏԻ ԵԱՆՈՍ

ԵՒ ԱՍՏՈՒԱԾԱԲԱՆՆ ՄԱՂԱՔԻՍ ԵՐԳԻՐ ԵՒ ԱՍԷՐ

«ԱՒԱՂ ՓԱՌԱՅՍ ԱՆՑԱՒՈՐԻ»
(Հետեւողութեամբ ՀԱՄԱՊԱՏՈՒՄԻՆ)

Մէկ երկու չարաթներէ ի վեր լրագրաց մէջ ինձ նկատմամբ եղած կարգ մը իրաւացի և բոլորովին անհերքելի զրպարտութեանց... առթիւ կուգամ թէև յանպատրաստից ըսել մի քանի խօսք առ ի բուժումն գայթակղեալ մտաց, ի հանգստութիւն՝ երած և ուռած սրտիս և յանդգնութիւն պարարեալ եւ զառամեալ մարմնոյս։

Այն երանելի օրէն ի վեր յորում յաջողեցայ չնորհիւ մեզապարտ ջանացս և անձնուէր հացկատակներուս աչալուրջ խնամոց՝ բարձրանալ ի գահն Պատրիարքութեան, առաջին նուիրական հոգս և մտածումս եղաւ կեդրոնացնել իմ վրաս թէ՛ Ազգային և թէ՛ Կրօնական ժողովոց իրաւասութիւնները, և վերջապէս հնար եղածին չափ խափանել սիրեցեալ... Հայ ազգիս այն ամէն արդար պահանջումները որոնք իմ նախորդներուս, Ներսէսներու՝

Իզմիրլեաններու, Խրիմեաններու ջերմ գուրգուրանաց առարկայ դարձած էին, և այսպէսով սղեցի հարթել իմ ճամբան դէպի կաթողիկոսութիւն։

Այո, սիրելիք, չի կասեցայ բնաւ մայրաքաղաքիս ամենէն հեռաւոր և աննշան արուարձաններուն մէջ իսկ պատարագել և քարոզել կենաց Բանին քարոզութիւնները իմ հոգեշունչ և պերճախօս առոգանութեամբս։ Համեստաբար կրնամ ըսել թէ բաց ի. գողբոներէս և համեղ ասուլիսներէս, 2010ը կ'անցնին խօսած քարոզներս, որոնք պարզ չարլաթանութիւններ էին միայն և կը ձգտէին տարածել Բրօպականտայի գեհենական աղդեցութիւնը յաւէտ սիրեցեալ? հօտիս վրայ։

Նախագահեցի ճոխ սեղաններու, որոնք ամէն մասամբ գոհացուցին իմ չատակեր որկորս, անյագ փորս, խոշոր իշկէմպէս, որոնք Շիրակայ ամբարներն իսկ կը գերազանցեն։ Կաթոլիկ եղած ատենս 40 քիլօ կը կշռէի միայն, հիմա 540 քիլօ եմ ճիշդ։

Միևնոյն ատեն իմ ճիզուիթական և խաւարային մեքենայութեանս շնորհիւ չի պակսեցան շնորհալի գեղուհիներ հայ-լայֆէն որոնք սիրայօժար նուիրեցին իրենց թանկագին աջակցութիւնը, մինչև անձնական զոհաբերութեան տանելով զայնս, և ասոնց փոխարէն պարծանօք կ'ըսեմ թէ պարապը չի վատնեցի անոնց մարմնական թէ հոգեկան տառապանքները որոնց հեղինակը ըլլալու պատիւը ինձ վերապահած էր երկինք։ Բարձրացուցի անոնց անուանական? Տէրերը մեծ պաշտօններու և աստիճաններու որոնք սիրայօժար յանձն կ'առնէին այսպէս եղջիւրաւորուիլ։

Փա՜ռք իրենց և պատիւ ինծի, այսպէսով կը տեսնաք թէ՝ կարողացայ միշտ լինել մշակ կանանց և պարծանք Հայ կըղերին։

Եղան հեռատեսներ, որոնք ըստ ինքեան հմայուած իմ չունդալից և պոռոտախօս ասութիւններէս, կտակակատար կարգեցին զիս կլորիկ դումարներու։ Շնորհիւ գովելի ձեռնածութեանս՝ կարողացայ ժամանակին ընթացքէն օգտուիլ այդ բարենպատակ դումարներէն, — և չէ՞մի որ առածը կ'ըսէ՝ «Իշ պէճէրէնին տիր», և այսօր նախանձելի հասառու և հոյակապ կալուածատէր մը ըլլալու վիճակին հասայ։

Օրհնեա՛լ եղիցին դոքա։

Այցելեցի վարժարաններ, քաջալերեցի ի մասնաւորի վարժուհիները, բաժնեցի առատ շաքար, ամենուն անխտիր համբուրել տուի ձեռքս՝ զոր շատեր շոյեցին և փայփայեցին և այսօր ուրախ սրտիս կուգամ ճակատաբաց յայտարարել բովանդակ ազգիս թէ՝ խղճմտօրէն կատարած եմ պարտականութիւններս։ Եւ, սիրելիք, 'ի պատիւ անմոռանալի գործոցս՝ երախտապարտ ազգս պատկերներս դպրոցներէն վտարեց, յիշատակութիւններս յիշատակարաններէն ջնջեց, և ի լրումն ամենայն գովեստից՝ ներկայացուցին քարթերու վրայ իմ զանազան վիճակներս ամենայն ճշտութեամբ, որոնք անվերապահութեամբ կը յանձնարարեմ յետագայ սերունդին իբր պաշտելի յիշատակ և կը մաղթեմ որ բազմանան ինձ պէս տիպարներ մեր համայնքին մէջ։ Սակայն պէտք է գիտնան միանգամ ընդ միշտ թէ ազգին երախտաւորներուն? հանդէպ ժողովուրդը գիտէ արժանի եղած վարձատրութիւնը տալ նմա, ինչպէս որ ես պատուեցայ լիուլի՝ ի վարձ իմ բարեւոք ծառայութեանս։

Մնամ ողջունիս.

ՄՕՆՍԷՆԵՕՌ ՕՐՄԱՆԵԱՆ—ԵԱՆ

ԱՊՏԱԿՆԵՐ

Զա՛րկ, բայց մտիկ ըրէ՛։

Բերայի նախկին կառավարիչ Համտի պէյ Գաֆէ-Շանթան մը պիտի բանայ։

★ Նէճիպ Մէհլամէի լրտեսները հիմա ազատութեան ժապաւէնները սկսեր են փակցնել իրենց ժաքէթին։

★ Արիս Ծէսճեան Պատրիարքարանի դրան փակեր կ'ըսէ թէ՝ «կեանքս կուտամ, բայց զործակատարութիւնս չեմ տար։» Հիմա ազգին կը մնայ գլխուն ճարը նայիլ այս ապրուկներէն ազատելու համար։

★ Պատրիարքարանի մէջ հին հաշուեթուղթերը և տոմարները սկսեր են այրիլ շաբաթ օրուընէ սկսեալ։ Այս կերպով Օրմանեան և շուրջինները կը յուսան կարենալ հաշիւ... չտալ։

★ Տիգրան էֆ. Տէր-Ներսէսեան միշտ միացեալ թաղական խորհուրդին ատենապետ կը մնայ.— Մինչև ե՞րբ, Աստուածնիդ սիրէք։

★ Օրմանեանի անձնական բարեպանը Պօղոս համազգեստը հաներ է և պարզ զգեստով Օրմանեանի սպասաւորութիւն կ'ընէ կոր։ Խնդիր է գիտնալ թէ՝ Պօղոսին ամսականը միշտ Պատրիարքարա՞նը պիտի տայ, նկատելով որ Պօղոս պաշտօնապէս հրաժարած չէ Պատրիարքարանէն։

★ Ֆէրիւգիւղի Տ. Ղևոնդ քահանան կը փափաքի կոր իբր պատրիարք ներկայանալ Օրմանեանի տեղ, որովհետև ա՛լ լրտեսութիւն չմնաց և Տաճատ, Տ. Ոսկի, Տ. Վահրիճ և ընկ.ը մնանկացաւ։

★ Եղիա էֆ. Շահպազ ա՛ինչափ ուրախացաւ ազատութեան լուրէն, որ վերջին շունչը աւանդեց այս շաբաթ։ Կ'ըսեն թէ Գաբրիէլ հրեշտակը ճիշդ ժամանակին հասեր է Եղիա էֆ.ն ալ փրկելով հաշիւ տալու փորձանքէն։

★ Տաճատ Վ. կը բողոքէ մեզի դէմ թէ՝ երբէ՛ք ինք լրտեսութիւն չէ ըրած և իր լրտեսութիւնը ապացուցանողին պատրաստ է 100 ոսկի վճարել։— Թո՛ղ նախ Սուրհանդակի հաշուոյն գանձած բաժնեգիները վճարէ և անկէ վերջը 100 ոսկին։

★ Տ. Ոսկի քահանայ կը խնդրէ մենք ծանուցանել թէ՝ ինք երբեք մէկը չէ մատնած, բացի մէկ.քանի հոգիէ։

★ Կեդրոնական վարժարանի համար տեսուչ մը կը փնտռուի. Ինձէեան էֆ. ինքզինքը ներկայացուց իբր քանդիտատ։

★ Գուրուչէշմէյի Ներսէս Վ. Պէրպէրեանը արժանավայել հանդիսաւորութեամբ եկեղեցիէն դուրս վռնտուեցաւ թաղ. խորհուրդին և ժողովուրդին կողմէ կ'իմանանք թէ Ներսէս Վ. պիտի երթայ ժուռնալ ընել իրեն դէմ այս եղածը։

★ Արիկ Մուսպահեաճեան ըսուած կեղծաւոր փարիսեցին թերթ մը պիտի հանէ եղեր.— Այս թերթը օրկանը պիտի ըլլայ Հայ փարիսեցիութեան և կեղծաւորութեան։ Պ. Արիկին թերթին խմբագրապետը պիտի ըլլայ Տ. Մանկունի Վահրամ, Օրթագեղցի։

★ Հայ կաթոլիկները իրենց բոլոր ժողովները սկսեր են քակել.— Կամայ կամայ իրե՛նք ալ պիտի քակուին։

★ Բերայի Հմայեակ Սրբազանը բերանը նոր ակռաներ դրեր է կիներու հաճելի երևալու համար։

★ Հմայեակ Սրբազան և Մարգարեան էֆէնտի իրար անցեր են՝ Հայ նահատակները օրհնելու եռանդով։ Հայ ազգը իրենց այս ազգասիրական եռանդը տեսնելով՝ առաջինը հաստատեց իր Բերայի քարոզիչի, իսկ երկրորդը՝ Բերայի վարժարաններու անօրէնութեան պաշտօններուն մէջ։

★ Վանէն ճամբայ եղած է Ներսէս վրդ. Խապայեան... իր անկողինը ուսը առած։ Ո՞ւր մնաց մինչև այսօր կը հարցնեն մեզի։ Մենք ալ կը պատասխանենք թէ իբր մարդ անկողին մը ունի. կռնակը՝ կրնայ ամէն տեղ ալ գտնուիլ, մինակը կամ ընկերովի։

★ Վերջին թղթարերով լուր առինք թէ Բարգէն վարկաբեկ (վարդապետ ըսել կ'ուզենք) նկատելով որ կարգը իրեն կուգայ իրմէն հաշիւ պահանջուելու, սկսած է իր ծրարները կապել, թէև ատեն ատեն սխալմամբ իր կապոցներուն մէջ ... մատենադարանէն դրքեր ալ կը դրուին ներս։ Զինքը ճանչցողները միայն կրնան հաւատ ընծայել ասոր։

★ Երուսաղէմի Պատրիարքը, ինչպէս կը լսենք, չափազանց քաջառողջ երևոյթ մը ունի և այս օրերս բոլորովին իր մտային կարողութիւնները... որոնք պանքան դրուած էին շահագործուելու համար, վերստացեր է։ Օրինակով մը բացատրենք. Պատրիարքը նիստի կը հրաւիրէ Միաբանական Ընդհանուր Ժողովը։ Միւս օրը երբ կը տեսնէ թէ ամէնը մէկ հաւաքուեր են, զարմանքով կը հարցնէ թէ ինչո՞ւ հաւաքուած են։ Ինչպէս կ'երևի, մայրին պայծառ վիճակի մը մէջ կը գտնուի Յարութիւն Պատրիարքը...։

★ Առողջապահական վարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ՝ ընդհանուր մարդկութեան օգտին համար, որոշած է ձրիօրէն տպանեցնել Պատրիարքարանը, Թաղ. Խորհրդարանները, Կրօն. Ժողովի և Դատաստանական Խորհուրդի դիւանները, կարգ մը բերաններ, դպրոցներ և այս կարգի հաստատութիւններ։

★ Որբանոցէն վտարեալ տեսուչը Պ. Գէորգ կը ծանուցանէ թէ իր նախկին արհեստին ձեռնարկած է և սկսած է դարձեալ կովու անարատ կաթ ծախել։

★ Անգլիի աշխարհէն կը հեռագրեն թէ Սահմանադրութիւնը հոն ալ սկսած է գործադրուիլ։ Ամէն մարդ այլ եւս հաւասար է հոն. այսպէս թէեւ Բարթողիմէոս եպիսկ. իբրեւ բարձրաստիճան մինչեւ հիմայ զատ յարկ մը վարձած էր, սակայն դժողքի բնակիչներուն բողոքին վրայ լքած է այդ յարկը և գնացեր է։

★ Վահրիճ վրդ. ծախու հանած է իր բոլոր Գաբէի Ֆենսիէները. փափաքողները կրնան դիմել իրեն։

★ Հիւանդանոցին մէջ շաբաթ օր ջուր չէ մնացեր։ Կ'ըսեն թէ նախկին տնօրէնն այդ ջուրն ալ ծախեր է Մէհմէտ Ալի ըսուած աւազակին։

★ Գում Գաբուի էշկեֆի հրէշ Բեամիլ առջի օր ինքզինքը սպաններ է։

ՍՕՍԻԷԹԷ ԱՆՕՆԻՄ

ՕՐՄԱՆԵԱՆ-ՊԱՆՔ

30,000 ՈՍԿԻ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽՈՎ

Պոլսոյ մէջ հաստատուեցաւ նոր պանքա մը, 30000 ոսկի դրամագլուխով։ Այս պանքան պիտի կոչուի Օրմանեան-Պանք և հարիւրին յիսուն տոկոսով դրամ պիտի փոխ տայ Պատրիարքարանին։ Առաջին հաշուակալն է Ա. Գ. փաստաբան։ Բ. հաշուակալը՝ Միհրան Տէր Ներսէսեան։ Գ. հաշուակալը՝ Տիգրան Տէր Ներսէսեան։ Պաշտօնեաները պիտի ըլլան Տէր Ներսէսեան եղբարք, Գում Գաբուի Շահինը, (բայց ցաւ ի սիրտ փախաւ), Արիս Ծէսճեան և այլն։

* * * Կ'իմանանք թէ այս պանքան պիտի մնանկանայ եղեր, որովհետև դրամագլուխը եղած 30000 ոսկին իր տէրը ունի։ Հաշուակալները և պաշտօնեաները բացը մնացին։ Պղտիկ ամսականով գործ կը փնտռեն, ըլլա՛յ սպասաւորի, ըլլա՛յ թաղապետական աւելածուի։

ՄԵՂԱՅԱԳԻՐ

Վ.ԱՀՐԻՃ Վ.ԱՐԴԱՊԵՏԻ

Ռ.

Մինչև այսօր շատ փիսութիւն ըրի։

Շա՛տ մարդ մատնեցի, շա՛տ մարդու գէշութիւն ըրի, շա՛տ մարդու հոգին այրեցի, բայց չէի դիտեր թէ հին Ռէժիմը պիտի փոխուէր.— ես կ'ուզէի հին Ռէժիմին մէջ մարդ մը ըլլալ և հին Ռէժիմին մէջ մարդ ըլլալու միակ միջոցը լրտես ըլլալն էր։

Ե՛ս էի որ Մաքրիդիւղի քարոզիչի ընտրութեան գործին առթիւ, երբ ժողովուրդը զիս իբր քարոզիչ չէր ընդուներ և եկեղեցիէն դուրս կը վռնտէր զիս, իբր յեղափոխական մատնեցի շատ մարդիկ, ի մէջ այլոց Տ.Դ. Թիւլեանը, որ օրերով ծակը պառկեցաւ իմ երեսէս։

Այսօր մեղայի կուգամ կոր, և որովհետև ամէն ճշմարիտ ղղջացողի պէտք է ներել, կը յուսամ թէ Հայերն ալ ինծի կը ներեն։

Եթէ չներեն, իրե՛նք գիտեն, նորէն կ'երթամ... կը մատնեմ։

Տ. ՎԱՀՐԻՃ ՎԱՐԴԱՊԵՏ
Ընդօրինակեց
ԴԻՄԱԳՆԵՐԸ ՎԱՐ!

ՄԵԾ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԴ ՓԱԽՑՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Գործ փնտռողներուն համար սքանչելի գործ մը ինկաւ մրտքս այս առտու, զոր անմիջապէս կը հրատարակեմ, 100ին 100 պահանջելով անկէ, որ այս տեսակ գործի մը սկսի պիտի։

Մինչև այսօր հաշիւ տալը միայն Աստուծոյ դատարանին տրուած էր։ Սա միջոցին ամէն մարդ քիչ շատ հաշիւ պիտի տայ մարդոց առջեւ և որովհետև հաշիւ տալը քաղցր բան մը չէ, շատ մարդու ներքին փափաքն է կծիկը դնել կամացուկ մը՝ հաշիւ տալէ առաջ։

Բայց հակառակ Սահմանադրութեան պարդեւած ազատութեանց, ամէն մարդ չի կրնար գիւրաւ փախչիլ, ժանտաւանդ՝ անո՛նք որ հաշիւ պիտի տան։ Արդ, կը յանձնարարեմ կազմակերպել մեծ ընկերութիւն մը, որուն նպատակը ըլլայ հաշիւ տալիք մարդիկը փախցնել, մարդու եւ պահանջուած հաշիւին համեմատ գին մը պահանջելով. Ահաւասիկ սակագինը ա՛յն ընկերութեան. —

Օրմանեանը փախցնելու համար 5000 ոսկի։

Տիգրան Տէր-Ներսէսեանը փախցնելու համար 2000 ոսկի։

Անտոն Կէօչէօղլուն փախցնելու համար 10000 ոսկի։

Նէճիպ Մէլհամէն փախցնելու համար 7000 ոսկի։

Թնդանօթարանի նախկին վերատեսուչը փախցնելու համար 20000 ոսկի։

Արիս Ծէսճեանը փախցնելու համար 500 ոսկի.—(աւելի չարժեր, և մանաւանդ՝ աւելի չի տար։)

Թահսին փաշան փախցնելու համար 20000 ոսկի։

Նախկին քաղաքապետ Բէյլիտ փաշան փախցնելու համար 10000 ոսկի։

...Փախցուելիք մարդոց ցանկը անվերջանալի է։

Առանկ ընկերութիւն մը կազմեցէ՛ք և վստահ եղէք թէ քիչ օրէն միլիոնատէր կ'ըլլաք։

Բայց, ժողովուրդն ալ ձեզի կը սպասնէ եղեր։

Առանց զանմեթի դործ չըլլա՛ր։

ԴՈՐԾԻ-ՄԱՐԴ

ՍԻՆԼՔՈՐ ԴԷՄՔԵՐ

IV.

ԱԲԻԿ ՄՈՒՊԱՀԵԱՃԵԱՆ

Ս. Իգնատիոս Լոյոլայի ուղղակի առաքեալ։ Ա՛ինչափ ճիզվիթ է որ աշխարհիս բոլոր ճիզվիթները մատ կը խածնեն։ Ճիզվիթութեան առաջին մրցանակը շահած է՝ չնորհիւ հանգուցեալ Ճիվէլէկի, որուն քով սովրած է ճիզվիթութիւնը, բայց չա՛տ չուտ գերազանցեց իր վարպետը, անա՛նկ որ Ճիվէլէկ անգամ frիթիֆ պարագաներու մէջ Արիկի ճիզվիթութեան կը դիմէր։ Եւ Արիկ ա՛ինչափ հիզվիթ է եղած՝ որ ճիզվիթութեան էն խոշորը ըրած է նոյն իսկ իր բաթէրային՝ Ճիվէլէկին (որուն հոդը թո՛ղ շատ ըլլայ)։

Կարելի չէ հասկնալ թէ Հա՛յ է թէ Կաթոլիկ, ազգասէ՞ր թէ ոչ.— Կաթոլիկներու քով Պապա՛կան կ'ըլլայ, իսկ Հայերուն քով՝ Էչմիածինը գրպանէն կը հանէ։ Երկկ ազգասէրներուն ըրածը կը դատափետէր. իսկ այսօր կ'առաջարկէ մէյմէկ արձան կանգնել անոնց յիշատակին։ —Ե՞ռ մի ըսիք։

Կեանքին միակ գործը եղած է Երուսաղէմէն հաշիւ պահանջել.— մէկ կողմէն հաշիւ պահանջած է, իսկ միւս կողմէ... լռելու համար դրամ ու հաշիւ ուղած է։ Կ'ըսուի թէ այս կերպով 750 ոսկի գրպանած է Երուսաղէմէն, բայց ի այն 50 ոսկիին որ իր նշանտուքին առթիւ եկաւ։

Գրական մեծագոյն գործունէութիւնը եղած է Ճիվէլէկի Սուրհանդակը... քայքայէ։ — Իր գրպանը փարա նետելու համար Ճիվէլէկի գրպանները պարպած է։ Թո՛ղ որ Ճիվէլէկ ալ իր գրպանը լեցնելու համար ուրիշներու գրպանները կը պարպէր։

Մանկունի Սրբազանի աչ թեւն է, ձախ սրունքը, գլուխը, ականջը, քիթը, բերանը, ամէն ինչը։ Արիկ՝ Մանկունի Սրբազան կը նշանակէ, իսկ Մանկունի Սրբազան՝ Արիկ։ Բայց կ'աղաչեմ, գէշ միտքերու մի՛ երթաք. — Արիկ պատուաւոր ազգայ է։ Միայն թէ Մանկունի Սրբազանը պատրիարք տեսնել կ'ուզէր, որպէս զի մենք ալ զինքը Պատրիարքարանի դիւանատեսի տեսնենք։ Բայց որովհետև Մանկունի Սրբազան Պատրիարք ըլլալիք չունի յաւիտեանս յաւիտենից, Բարթող Թէլեան կրնայ դեռ հանգիստ սիրտով պաշտօնը շարունակել։

Օրուան պատրիարքին վարտիքը կը մնայ միշտ. — Երկկ Օրմանեանի վարտիքին մէջն էր, վազը չեմ գիտեր որուն վարտիքը մնայ պիտի։

Բայց հարկաւ նորէն վարտիք մը պիտի գտնէ։

Փափաքելի է որ գտած վարտիքը... աղտոտ չըլլայ։

Ամէն պարագայի մէջ, մի՛շտ Մանկունիի վարտիքին մէջն է՝ իբր այդ տեղի մշտնջենաւոր բնակիչ։

ԽԱՐԱԶԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՍԱՐԱՆԵԱՆ